

KOMENTÁŘ

V lednu roku 2018 se uskutečnila druhá přímá volba prezidenta České republiky. Byla vyhlášena rozhodnutím předsedy Senátu Parlamentu České republiky č. 275/2017 Sb. ze dne 23. srpna 2017 na dny 12. a 13. ledna 2018. Provedení volby se řídilo zákonem č. 275/2012 Sb., o volbě prezidenta republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) a vyhláškou č. 294/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o volbě prezidenta republiky, ve znění pozdějších předpisů. Případné druhé kolo volby bylo stanoveno na 26. a 27. ledna 2018.

Pro uskutečnění přímé volby musela být nejprve novelizována Ústava ČR (zák. č. 1/1993 Sb.), což bylo provedeno ústavním zákonem č. 71/2012 Sb. z 8. února 2012. Ústavní zákon, zákon i vyhláška nabyly účinnosti 1. října 2012, s výjimkou některých částí, které začaly platit až od 8. března 2013, tj. v den, kdy se první, přímou volbou zvolený prezident, ujal úřadu.

Volba prezidenta se konala na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle zásady většinového volebního systému. Zvolení kandidáta se řídí mj. následujícími principy. Prezidentem republiky je zvolen ten kandidát, který získal nadpoloviční většinu z celkového počtu platných hlasů oprávněných voličů. Pokud takový kandidát není, koná se za čtrnáct dnů po začátku prvního kola volby druhé kolo volby, do kterého postupují dva neúspěšnější kandidáti z prvního kola volby. Pokud se na prvním místě umístilo více kandidátů se stejným počtem odevzdaných platných hlasů, postupují do druhého kola všichni tito kandidáti pouze z prvního místa. Pokud dojde ke shodě v počtu odevzdaných platných hlasů u kandidátů, kteří se umístili na druhém místě, postupují do druhého kola kandidát z prvního místa a všichni kandidáti z druhého místa.

Prezidentem republiky mohl být zvolen státní občan České republiky, který alespoň druhý den volby prezidenta republiky dosáhl věku nejméně 40 let a nebyl omezen ve svéprávnosti k výkonu volebního práva. Kandidáta na prezidenta mohlo navrhnout nejméně dvacet poslanců nebo nejméně deset senátorů, anebo občan, který dosáhl věku 18 let, podpořila-li jeho návrh petice podepsaná nejméně 50 000 občany oprávněnými volit prezidenta republiky. Registračním úřadem pro podání kandidátních listin bylo Ministerstvo vnitra, které rovněž kontrolovalo petice přiložené ke kandidátním listinám. Funkční období prezidenta je 5 let, zvolený prezident může zastávat funkci nejvýše dvakrát za sebou.

Voliči byli státní občané České republiky, kteří alespoň ve druhý den volby dosáhli věku 18 let, a nenastala u nich zákonem stanovená překážka ve výkonu volebního práva. Své právo volit mohl volič uplatnit v některém ze stálých volebních okrsků na území republiky nebo ve zvláštním volebním okrsku v zahraničí, kde byl zapsán do seznamu voličů. Volič mohl volit také na voličský průkaz v kterémkoli stálém nebo zvláštním volebním okrsku.

Volebním obvodem pro volbu prezidenta bylo území celé České republiky. Hlasování mimo území České republiky probíhalo na zastupitelských a konzulárních úřadech České republiky, s výjimkou konzulárních úřadů vedených honorárním konzulárním úředníkem.

Volba prezidenta je, tak jako jiné volby, svěřena do působnosti volebních orgánů vyjmenovaných v zákoně. Jedním z těchto volebních orgánů je Český statistický úřad, jehož hlavním úkolem je vypracovat závazný systém zjišťování a zpracování výsledků volby, zajistit vyhotovení příslušného

programového vybavení pro účely zpracování a poskytování výsledku volby prezidenta. K tomu účelu zabezpečuje technicky systém zpracování na pracovištích u pověřených obecních úřadů a na Ministerstvu zahraničních věcí, včetně zajištění pověřených zaměstnanců ČSÚ, zodpovědných za zjištění výsledků hlasování na svěřeném území, a zajištění potřebného počtu dalších osob. Nutnou podmínkou hladkého průběhu zpracování výsledků je také školení vybraných členů okrskových volebních komisí, které provádějí pověření pracovníci ČSÚ, v oblasti zjišťování a zpracování výsledků hlasování v okrsku.

Zpracování proběhlo na 426 přebíracích místech ČSÚ, vytvořených u pověřených obecních úřadů a v Praze, Plzni, Brně a Ostravě u úřadů těchto městských částí a městských obvodů, které měly více než 10 okrsků. Výsledky z částí a obvodů s menším počtem okrsků byly přebírány na pracovištích zřízených u magistrátů těchto měst. Pro okrsky v zahraničí bylo vytvořeno jedno přebírací místo u MZV (celkový počet byl tedy 427).

Na zpracování se podílelo téměř 2400 osob, z nichž bezmála třetinu tvořili zaměstnanci ČSÚ. Ti byli podle potřeby doplněni pracovníky obecních úřadů a dalšími externími pracovníky. Bylo použito téměř 1 500 počítačů, z toho cca 500 pronajatých od firmy AutoCont CZ a. s. pro přenos dat, zbývající výpočetní technika, sloužící na pořízení dat z okrsků, byla zapůjčena v převážné většině příslušným pověřeným obecním úřadem, městskou částí či městským obvodem.

Okrskové volební komise ve stále větší míře využívají ke zpracování dat a vyhotovení zápisu o výsledku volby v okrsku programové vybavení ČSÚ. Vzhledem k tomu, i vzhledem k poměrně jednoduchému algoritmu zpracování výsledků, byly zápisy o výsledcích volby zpracovány a předány ČSÚ v krátkém čase. V prvním kole volby bylo 99 % všech okrsků zpracováno již za 2 hodiny 40 minut od uzavření volebních místností, ve druhém kole dokonce za 2 hodiny 10 minut. Výsledky ze všech volebních okrsků, vyhovující logickým kontrolám ČSÚ, byly shodně převzaty v obou kolech kolem 20:00 hod., teprve poté byl vyhotoven zápis o výsledku volby prezidenta České republiky a zároveň byly zveřejněny definitivní výsledky. Celkem byla zpracována data z 14 756 okrsků na území České republiky a 110 okrsků na zastupitelských (příp. konzulárních) úřadech v zahraničí.

V souladu s volebním zákonem bylo úspěšně zaregistrováno 9 kandidátů, z nichž tři navrhl stanovený počet poslanců, tři stanovený počet senátorů a zbývající tři kandidáti byli navrženi občanem. Pět kandidátů bylo bez politické příslušnosti a čtyři byli členy politické strany či hnutí. Všichni kandidáti byli muži a jejich průměrný věk byl 62,4 let.

Prvního kola volby se zúčastnilo 61,9 % oprávněných voličů, ve druhém kole byla účast o 4,7 procentního bodu vyšší a vyšplhala se na 66,6 %. Žádný z kandidátů nezískal v prvním kole volby nadpoloviční většinu z celkového počtu platných hlasů oprávněných voličů. Do druhého kola postoupili 2 kandidáti s nejvyšším počtem platných hlasů – kandidát s pořadovým číslem 7 Miloš Zeman a kandidát číslo 9 Jiří Drahoš. Druhé kolo volby se konalo za 14 dnů po začátku prvního kola volby a vítězem se stal s podporou 51,36 % platných hlasů Miloš Zeman.

Podrobné výsledky volby předkládáme v následujících tabulkách a grafickém vyjádření.